

XVII. Kunnan työnvälitys-toimisto.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan kertomus vuodelta 1915¹⁾ sisälsi seuraavaa:

Toimiston johtokunta ja henkilökunta.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1915 filosofiantohtori Santeri Ivalo puheenjohtajana, lakitieteenkandidaatti Einar Böök varapuheenjohtajana sekä rakennusmestari Juho Ahde, uunitehtailija Aug. Malmi, työnjohtaja Th. Lillqvist ja työmies T. Uski jäseninä. Varajäseninä olivat maalarimestari A. Haauoja, rakennusmestari R. Willman, puuseppä V. Långholm ja satamatyöntekijä K. E. Satamavuori.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat johtaja A. H. Karvonen, naisosaston apulaiset rouvat Ina Petelius ja Seidi Swendelin sekä neiti Elsa Sundström, miesosaston apulainen H. E. Blomqvist ja konttori-poika Arvo A. Nygrén.

Johtokunnan käsittelemät asiat.

Johtokunta on kokouksissaan käsitellyt etupäässä toimiston juoksevia asioita, kuten erinäisiä välitystointa ja työsuhteita koskevia kysymyksiä, toimiston kassan ja tilitysten tarkastamista, menosääntöehdotuksen laatimista j. n. e. Muista sen käsittelemistä asioista mainittakoon: lausunnon antaminen kaupungin valtuuston valmistusvaliokunnalle kaupungin hätäapukomitean esityksestä apurahojen ja lainojen myöntämisestä erinäisille järjestöille töiden järjestämistä varten työttömille naisille sekä sen ohessa esitys naisten työsuhteista marras- ja joulukuulla 1914 sekä tammikuulla 1915; lausunnon antaminen sosialilautakunnan kaupunginvaltuustolle tekemästä esityksestä kunnallisen asunnonvälitystoimiston perustamisesta.

Työnvälityskokous.

Marraskuun 11 p:nä päätti johtokunta, sittenkuin asiasta oli maan muiden kunnallisten työnvälitystoimistojen johtajain kanssa neuvoteltu, kutsua Helsinkiin maan kunnallisten työnvälitystoimistojen johtajia ja toimistojen johtokuntain jäseniä sekä eräitä muita asianharrastajia käsittelemään erinäisiä kunnallisen työnvälityksen edistämistä tarkoittavia kysymyksiä. Kokousta valmistamaan asetti johtokunta erityisen valiokunnan.

¹⁾ Eräitä kertomusta seuranneita tilastotauluja ei ole tähän otettu.

Mainittu työnvälityskokous pidettiin sosialilautakunnan huoneistossa joulukuun 27 ja 28 p:nä. Kokouksessa olivat läsnä: Helsingin kunnan työnvälitystoimiston puolesta johtokunnan puheenjohtaja, filosofiantohtori Santeri Ivalo, varapuheenjohtaja lakitieteenkandidaatti Einar Böök, jäsen uunitehtailija A. Malmi ja toimistonjohtaja A. H. Karvonen; työnvälitystoimistojen johtajat, alikapteeni Viktor von Rehausen Turusta, Ant. A. Salakari Tampereelta, A. Manninen Vaasasta, A. Määttä Oulusta ja Kaarlo Kananen Viipurista; työnvälitystoimiston johtokunnan puheenjohtaja opettaja M. Latva Porista; teollisuushallituksen työtilastollisen osaston päällikkö filosofianmaisteri G. R. Snellman ja apulainen filosofianmaisteri F. Hallio; Suomen kunnallisen keskustuimiston johtaja lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth ja aktuario filosofianmaisteri Yrjö Harvia; Lahden kaupungin rahatoimikamarin sihteeri asianajaja Ernst G. Mesterton; Suomen työnantajaliiton asiamies filosofianmaisteri E. V. Emeléus; Suomen ammattijärjestön toimikunnan esimies kausanedustaja O. Tokoi sekä jäsenet rahastonhoitaja K. Heinonen ja kansanedustaja M. Paasivuori; ynnä suutari J. Leinonen Kajaanista.

Kokouksen puheenjohtajana toimi filosofiantohtori Santeri Ivalo, varapuheenjohtajana lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth, sihteerinä lakikandidaatti Einar Böök.

Kokous käsitteli seuraavia kysymyksiä:

työväen ammatillisten järjestöjen ja kunnallisen työnvälityksen keskinäisestä suhteesta;

selostus kunnallisen työnvälityksen viimeaikaisesta kehityksestä Ruotsissa;

kunnallisen työnvälityksen edistämisestä maassa;

työnvälitystoimistojen keskinäisen yhteistoiminnan kehittämisestä, yhdenmukaisuuden aikaansaamisesta välitystilaston kokoamisessa sekä kaavakkeihin tehtävistä muutoksista;

eikö asianomaisten kuntain olisi yleisemmin käytettävä kunnan työnvälitystoimistojen välitystä työväkeä tarvitessaan?

vapaakirjeoikeuden saamisesta kunnallisille työnvälitystoimistoille.

Kysymysten alustuksissa ja käsittelyssä tehdyistä ehdotuksista ei kokous tehnyt lopullisia päätöksiä, vaan asetti erityisen toimitusvaliokunnan kysymyksiä edelleen valmistelemaan ja kokouksen lausumia toivomuksia toteuttamaan. Tähän toimitusvaliokuntaan valittiin: lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth, filosofianmaisteri E. V. Emeléus, filosofiantohtori Santeri Ivalo, toimistonjohtaja A. H. Karvonen, kansanedustaja Matti Paasivuori, insinööri W. A. Sohlberg ja Suomen ammattijärjestön toimikunnan puheenjohtaja kansanedustaja O. Tokoi. Valiokunta valtuutettiin asiantuntijaksi tahi lisäjäseneksi kut-

sumaan maatalouden edustajia. Niinikään jätti kokous filosofianmaisteri G. R. Snellmanin, filosofiantohtori Edvard Gyllingin ja johtaja A. H. Karvosen lopullisesti valmistettaviksi kokouksen toivomuksen mukaiset kaavakkeet ja ammattikuntaluettelon välitystilaston kokoamista varten. Toimitusvaliokunnan on kutsuttava koolle uusi työnvälityskokous, kun se on saanut käsiteltäväkseen annetut asiat valmistelluiksi.

Kokouksen käsitellyt esitetään lähemmin erikseen ilmestyneessä pöytäkirjassa.

Toimiston liike
vuosina
1903—15.

Toimiston liike vuosina 1903—15 näkyy seuraavasta taulukosta:

Vuosi.	Miesosasto.			Naisosasto.			Yhteensä.			Työnhakijota 100 paikkaa kohden.	100:sta työnhakijasta sai työtä.	100:sta tarjotusta paikasta täytettiin.
	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.			
1903	5 493	2,615	2,461	1,184	430	287	6,677	3,045	2,748	219	41	90
1904	6,399	3,630	3,232	1,676	839	602	8,075	4,469	3,834	181	47	86
1905	5,200	2 733	2,547	2,413	1,561	1,210	7,613	4,294	3,757	177	49	87
1906	6,098	3,336	3,157	2,432	1,972	1,394	8,530	5,308	4,551	161	53	86
1907	5,655	3 642	3,200	2,912	2,568	1,708	8,567	6 210	4,908	138	37	7
1908	7,747	4,258	4,065	3,441	2,538	1,930	11,188	6,796	5,995	165	54	88
1909	7,930	2,977	2,804	3,883	2 794	2,143	11,813	5,771	4,947	205	42	86
1910	8,613	4 260	3,449	3,728	2,884	2,219	12,341	7,144	5,668	173	46	79
1911	8,285	4,134	3,777	3,866	2,915	2,345	12 151	7,049	6,122	172	50	87
1912	8,401	4,192	3 691	4,404	3,694	2,540	12 805	7,886	6,231	162	49	79
1913	9,290	4,971	4,452	6,117	4,661	3,308	15 407	9,632	7,760	160	50	81
1914	17,877	11,645	11,023	8,638	5,992	4,707	26 515	17,637	15,730	150	59	89
1915	13,512	12,362	10,531	10,793	7,574	6,234	24,305	19,936	16 765	122	69	84

Toimiston liike
vuonna 1915.

Poikkeusolojen vaikutuksesta oli toimiston liike vuonna 1914 kohonnut kaksi kertaa suuremmaksi sen edellisen vuoden liikettä. Kuluvana vuotena pysyi liike edelleen melkein yhtä suurena, vieläpä melkoisesti lisääntyikin naisosastolla.

Miesosaston liikkeen muodostivat suurimmaksi osaksi suuret väen-tilaukset Venäjän valtion ja sen urakoitsijain töihin. Itse asiassa tuli näihin töihin toimiston toimesta väkeä paljon enemmän kuin välitys-

tilasto osoittaa, sillä osa siitä väestä, jota toimisto sanomalehti-ilmoituksilla ja toisten toimistojen välityksellä hankki, meni ja otettiin työpaikoille suorastaan ilman toimiston välitystä.

Väestön hankkiminen ja välittäminen yllämainittuihin töihin on aiheuttanut toimistolle suuressa määrin ylimääräistä työtä. Väkeä ei aina ollut helppo saada, jonka vuoksi sitä piti hankkia monilta seuduilta maata ja tässä sekä väen lähetyksessä työpaikkoihin oli usein voitettavana monia muodollisia vaikeuksia. Toimisto sai näet järjestää rautatievapaalippujen käyttämisen ja niiden väärinkäytösten ehkäisemiseksi tarpeellisen tarkastuksen sekä työsopimusten tekemisen toisten toimistojen välityksellä ja työväen valokuvaamisen täältä erinäisiin työpaikkoihin lähetettäessä. Tämä kaikki aiheutti toimistolle paitsi ylimääräistä työtä myöskin ylimääräisiä menoja muutamia satoja markkoja, vaikka työnantajat suorittivatkin työväen ja niiden kuljettajain matkat ja työväen valokuvaamisen. Tämän ohella on kuitenkin mainittava, että toimistolla oli myöskin tavallista enemmän tuloja — koko vuotena 2,666 markkaa — sisäänkirjoitusmaksuista, mitkä menosääntöön oli arvioitu normaaliolojen mukaan vaan 600 markaksi.

Toimiston liikkeestä esitetään tässä seuraavia yksityiskohtaisempia tietoja työnhakijoista, tarjotuista ja täytetyistä paikoista.

Työnhakemusten määrä on miesosastolla pienempi, mutta naisosastolla suurempi kuin edellisenä vuotena. Seuraavat luvut osoittavat tarkemmin työnhakemusten määrän kolmena viimeisenä vuotena.

	1913.		1914.		1915.		Lisäys (+) vähennys (—) edelliseen vuoteen verraten.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Miehiä	9,290	60.3	17,877	67.4	13,512	55.6	— 4,565	24.4
Naisia	6,117	39.7	8,638	32.6	10,793	44.4	+ 2,155	25.0
Yhteensä	15,407	100.0	26,515	100.0	24,305	100.0	— 2,210	8.3

Työnhakemusten määrän alentuminen miesosastolla, vaikka se tekeekin 24.4 prosenttia, ei merkitse tämän osaston liikkeen samassa suhteessa pienentyneen, sillä välitysten määrä pysyi jotenkin edellisen vuoden välitysten määrän tasalla. Mutta se merkitsee miesten työaloilla vallinneita parempia työsuhteita. Naisosastolla taas työnhakemusten määrän lisääntymisen aiheutti, paitsi liikkeen kasvaminen yleensä, naisten keskuudessa talvella ja syksyllä vallinnut verraten laaja työttömyys. Työnhakemusten määrän lisääntyminen naisosastolla vaikutti sen, että työnhakemusten kokonaismäärä alentui vain 8.3 prosentilla.

Työnhakemuksia teki kaikkiaan 13,690 (edellisenä vuotena 13,701) eri henkilöä, jotka työttömiksi uudelleen jouduttuaan uudistivat työnhakemuksensa 10,615 (edellisenä vuotena 12,814) eri tapauksessa. Työtä hakevista eri henkilöistä oli 8,917 eli 65.1 % miehiä ja 4,773 eli 34.9 % naisia.

Työnhakijoista oli kirkonkirjoissa:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Helsingissä	4,635	52.0	3,533	74.0	8,168	59.7
Muulla	4,282	48.0	1,240	26.0	5,522	40.3
Yhteensä	8,917	100.0	4,773	100.0	13,690	100.0

Kuten yllä esitetyt luvut osottavat, on työnvälitystoimiston välityksellä tänne tulleen työväen luku edelleen suuresti kasvanut, tehden miesosastolla 48.0 % työnhakijoista ja naisosastolla 26.0 %. Todellisuudessa tänne siirtyneen työväen luku oli paljon suurempi, sillä, kuten ylempänä on huomautettu, suuri, ehkä suurin osa, hankki töitä ilman toimiston välitystä. Toisaalta on kuitenkin huomattava, että osa tänne työnhakuun tulleesta väestä siirtyi töihin muille paikkakunnille, matkusti m. m. Venäjälle. Toimistonkin välityksellä, kuten tuonnempana esitetään, huomattava määrä työväkeä lähetettiin muille paikkakunnille. Tänne toimiston välityksellä siirtynyt miespuolinen työväki oli miltei yksinomaan valtion töihin tullutta aputyöväkeä ja kivityömiehiä, jokin määrä venäjänkielen tulkkeja. Naispuolinen väki oli yksinomaan palvelijattaria.

Perheolojen mukaan ryhmitettyinä jakaantuvat työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Perheellisiä	2,975	33.4	1,310	27.4	4,285	31.3
Yksinäisiä	5,942	66.6	3,463	72.6	9,405	68.7
Yhteensä	8,917	100.0	4,773	100.0	13,690	100.0

Yksinäisten miespuolisten työnhakijain luku on suhteellisesti paljon suurempi kuin edellisinä vuosina. Tämä saa selityksensä siitä, että yksinäiset miehet helpommin voivat lähteä töihin muille paikkakunnille.

Äidinkielen mukaan ryhmitettyinä oli työnhakijoista:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Suomenkielisiä	8,000	89.7	4,172	87.4	12,172	88.9
Ruotsinkielisiä	876	9.8	554	11.6	1,430	10.5
Venäjän- ja vironkielisiä	41	0.5	47	1.0	88	0.6
Yhteensä	8,917	100.0	4,773	100.0	13,690	100.0

Tarjottujen paikkain luku olisi, jos toimisto olisi ottanut tilastoon kaikki sille tehdyt työväen tiedustelut eri paikkoihin Suomeen ja Venäjälle, noussut useihin kymmeneen tuhansiin. Toimisto ei näet pitänyt asianmukaisena merkitä tilastoon sellaisia väentilauksia, joita ei saattanut edes yrittääkään suorittaa, kuten useita suuria tilauksia Venäjälle ja halonhakkuutöihin Suomessa. Toimisto otti vastaan vain sellaiset tilaukset, etupäässä omalta paikkakunnalta ja Etelä-Suomesta, joihin se saattoi edellyttää voivansa väkeä hankkia. Myöskin sellaisista tilauksista, jotka osittain täytettiin ilman toimiston välitystä, otettiin tilastoon vain se osa, mikä jäi toimiston osalle. Siten tilasto, erästä väenlähetystä Venäjälle lukuunottamatta, kuvaa etupäässä oman paikkakunnan ja lähimpäin seutujen työväen tarvetta. Vertauksen vuoksi esitetään tarjottujen paikkain luku myöskin parilta edelliseltä vuodelta.

Työpaikkoja tarjottiin:

	1913.		1914.		1915.		Lisäys (+) edelliseen vuoteen verraten.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miehille	4,971	51.6	11,645	66.0	12,362	62.0	+ 717	6.2
Naisille	4,661	48.4	5,992	34.0	7,574	38.0	+ 1,582	26.4
Yhteensä	9,632	100.0	17,637	100.0	19,936	100.0	+ 2,299	13.0

Tarjotuista paikoista oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	9,212	74.5	6,554	86.5	15,766	79.1
Muulla	3,150	25.5	1,020	13.5	4,170	20.9
Yhteensä	12,362	100.0	7,574	100.0	19,936	100.0

Vaikkakin muilla paikkakunnilla miehille tarjotuista paikoista on tilastoon otettu vain ne tilaukset, jotka toimisto saattoi edellyttää voivansa suorittaa, on niiden luku edelliseen vuoteen verraten huomattavasti noussut, varsinkin miesosastolla.

Täytetyt paikat.

Täytettyjä paikkoja oli:

	1913.		1914.		1915.		Lisäys (+) vähennys (—) ed. vuot. verraten.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.		
Miesten paikkoja	4,452	57.4	11,023	70.1	10,531	62.8	— 492	4.5
Naisten »	3,308	42.6	4,707	29.9	6,234	37.2	+ 1,527	32.4
Yhteensä	7,760	100.0	15,730	100.0	16,765	100.0	+ 1,035	6.6

Miesosastolla on täytettyjen paikkain luku vähentynyt 4.5 prosentilla, mikä vähentyminen aiheutui siitä, ettei tarjottuihin paikkoihin ollut väkeä saatavissa riittävässä määrässä ja välityksiä kunnan töihin oli vain 700, edellisenä vuotena 2,921. Naisosastolla on välitysten määrä lisääntynyt 32.4 prosentilla, mikä jotenkin vastaa naisosaston liikkeen lisääntymistä lähinnä edellisinä vuosina (vuonna 1914 oli lisäys 29.9 %, vuonna 1913 30.2 %). Lisääntymisen on vaikuttanut, paitsi liikkeen kasvamista yleensä, välitykset kaupungin avustuksella järjestettyihin hätäaputöihin, joihin kuitenkin välitettiin vain noin 300 henkeä.

Täytetyistä paikoista oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä.....	8,292	78.7	5,646	90.6	13,938	83.1
Muualla	2,239	21.3	588	9.4	2,827	16.9
Yhteensä	10,531	100.0	6,234	100.0	16,765	100.0

Miespuolisen työväen välitys muille paikkakunnille oli paljon suurempi kuin koskaan ennen, tehden 2,239 (21,3 %) välitystä. Edellisenä vuotena oli vain 939 välitystä (8.3 %) ja sitä edellisenä 501 (11.3 %). Suurimmat määrät väkeä lähetettiin Hangon tienoolle, Kirkkonummelle ja jokin määrä Turun seudulle. Venäjälle välitettiin noin 600 miestä. Naispuolisen väen välitys muille paikkakunnille on pysynyt suhteellisesti jotenkin samana kuin edellisenäkin vuotena, jolloin se teki 9,8 % naisten välityksistä.

Täyttämättä jääneet paikat.

Toimistolle tarjotuista, tilastoon otetuista paikoista jäi täyttämättä:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	920	10.0	908	13.9	1,828	11.6
Muualla	911	28.9	432	42.4	1,343	32.2
Yhteensä	1,831	14.8	1,340	17.7	3,171	15.9

Miehille Helsingissä tarjotuista paikoista jäi täyttämättä suhteellisesti enemmän (10.0 %) kuin edellisenä vuotena (2.5 %). Nämä olivat pääasiallisesti apurityömiesten, porarien ja juoksupoikain paikkoja. Muilla paikkakunnilla tarjotuista paikoista jäi täyttämättä etupäässä apurityömiesten, porarien ja kirvesmiesten paikkoja väen puutteen takia. Naisten paikoista jäi täyttämättä suhteellisesti jokseenkin sama määrä kuin edellisenäkin vuotena, etupäässä sen takia, ettei ruotsinkielisiä palvelijattaria ja nuoria tyttöjä pienipalkkaisiin palveluspaikkoihin sekä juoksutytön toimiin kaupungissa ja maatalouspalvelijoita sekä aputyöläisnaisia viljan ja juurikasvien korjuuseen ollut riittävää määrää saatavissa.

Työsuhteet Helsingissä olivat miesten työaloilla erittäin hyvät koko vuoden, muutamia ammattialoja lukuunottamatta. Tosin oli yksityinen yritteliäisyys monella alalla sodan tähden lamaannuksissa, mutta Venäjän valtion linnoitustöissä ja sotatarpeita valmistavissa tehtaissa oli työtä tarjolla useammalle työmiehelle kuin paikkakunnalla oli saatavissa. Näihin töihin välitti toimisto viranomaisten määräyksestä useita tuhansia työmiehiä.

Työsuhteet
Helsingissä
vuonna 1915.

Hyvät työsuhteet vallitsivat varsinkin metallityöalalla, sillä kaikilla tšekäläisillä tehtailla oli suoritettavana suuria Venäjän valtion tilauksia. Useimmat tehtaot lisäsivät tuotantoaan ja työvoimaansa. Ammatitaitoisesta työväestä, kuten metallisorvareista, pannu- ja levysepistä (talvella) viilajista ja valajista oli ajottain suuri puute.

Käsityöläisammateissakin työolot yleensä olivat paremmat kuin edellisenä vuotena.

Jalkinetehtaot ja suutarinliikkeet saivat valmistaa sotilasjalkineita ja yksityistenkin jalkinetarpeen sai kotimainen teollisuus miltei kokonaan tyydyttää, kun tuonti ulkomailta oli supistunut sangen vähiin.

Räätälinammatissakin oli n. s. sesonkityöttömyys tavallista pienempi, kun valmiiden vaatteiden tuontia poikkeukselliset olot ehkäisivät. Toisissa liikkeissä tosin kankaiden, varsinkin varastotöihin käytettävään halvimpain lajien puute ehkäisi töiden teettämistä siinä määrin kuin lisääntynyt kysyntä olisi vaatinut.

Kulta- ja kellosepän ammateissa oli tavallista paremmat työsuhteet, ja myynti, hintain kohoamisesta huolimatta, oli hyvä ja korjaustöitä runsaasti.

Ravinto- ja nautinto-aineteollisuudessa vallitsi myöskin suhteellisen hyvät työsuhteet. Varsinkin leipurien ammatissa oli hyvät työ-

olot, kuu kulutus, tänne muualta muuttaneen suurilukuisen työväen takia, oli suuresti lisääntynyt. Ammattitaitoisesta työväestä oli puute. — Sokeri-, karamelli- ja suklaateollisuudessa oli raaka-aineen saannin vaikeuksien takia ajoittain lyhempiäaikaisia työn keskeytyksiä ja muutamissa tehtaissa työskenneltiin ajoittain vähennetyllä työvoimalla. Nämä häiriöt olivat kuitenkin ohimeneviä, joten olot pysyivät jotenkin normaalina. Mallasjuomateollisuudessa, jossa oluen tuotanto rajoittui suuresti, lisääntyi mietojen mallasjuomain valmistus, joten työväkeä ei ole tarvinnut siirtyä muille työaloille. Tupakkateollisuudessa ovat olot niinkään pysyneet jokseenkin ennallaan. Ajoittain muutamissa tehtaissa työskenneltiin vähennetyllä työvoimalla, mutta ajoittain taas toisissa lisättiin työväkeä.

Huonommat työolot vallitsivat puuteollisuudessa. Eräillä puusepäntehtailla oli kyllä ajoittain Venäjän valtion tilauksia, mutta kun useimmat puusepäntehtaat tavallisesti ovat valmistaneet vain rakennustarpeita, niin useilla niistä, rakennusteollisuuden miltei täydellisen pysähtymisen takia, oli verraten vähän töitä teetettävänä. Huonekaluteollisuudessa sitävastoin, ainakin loppupuolella vuotta, olivat työt säännöllisessä käynnissä. Sahalaitokset ovat olleet osittain seisomassa, osittain työskennelleet vähennetyllä työvoimalla.

Rakennusteollisuus oli miltei pysähdyksissä. Ainoastaan muutamia uusia rakennuksia, kuten yliopiston sairaala, valtion virastorakennus, eräitä kunnan rakennuksia, eräitä tehtaiden lisärakennuksia, joku Venäjän valtion rakennus ja muutamia yksityisiä rakennuksia vuoden kuluessa valmistui, mutta nämä tuskin tekivät kymmenettä osaa edellisinä vuosina suoritetuista rakennustöistä. Rakennustyöväestä muurarit, uunintekijät, sähkötyömiehet, maalarit y. m. saivat siirtyä suureksi osaksi muihin töihin. Osa näistä ammattilaisista siirtyi töihin Venäjälle. Useita kunnan töitä, kuten kaupungin uuden teurastamon rakennustyöt ja eräitä katujen järjestelytöitä y. m. lykättiin toistaiseksi, osaksi rakennusaineiden saannin vaikeuden takia, osaksi varattiin niitä mahdollisesti ilmestyvän työttömyyden varalle, kun valtion työt loppuvat.

Graafillisessa teollisuudessa vallitsivat niinkään tavallista huonommat työsuhteet. Työvoimaa ei kuitenkaan suuremmassa määrin vähennetty, mutta työaika useimmissa liikkeissä rajoitettiin, ajoittain 8, jopa 6 ja 5 tuntiin päivässä, joten työväki sai työskennellä rajoitetulla ansiolla.

Kauppa- ja liikealalla ei huomattavia työoloihin vaikuttavia muutoksia tapahtunut muilla aloilla kuin meri- ja satamaliikenteessä, joka oli edelleen suuresti rajoitettu. Osa meri- ja satamatyömiehistä sai hankkia toimeentulonsa muilla työaloilla.

Naisten työaloilla oli talvi- ja syyskautena huonot työnsaunin

mahdollisuudet muilla paitsi palvelijattarilla. Rakennustöiden pysähtymisen takia oli rakennusapureista ja talvikautena muistakin ulkotyöläisistä suuret joukot työn puutteessa. Myöskin muilla tilapäisillä apuri- ja käsitöillä itseään elättävillä naisilla oli tavallista pienemmät työnsaannin mahdollisuudet. Joskin metalliteollisuustehtaisiin, varsinkin vuoden lopulla, otettiin verraten paljon myöskin naisia, jäi sittenkin huomattava määrä naisia työnpuutteesta kärsimään.

Jo edellisen vuoden syyskuussa oli kaupunginvaltuusto asettanut hätäapukomitean huolehtimaan työttömiksi joutuneista. Tämän komitean kehoituksesta olivat eräät kaupungissa toimivat naisjärjestöt ja työväenjärjestöt ryhtyneet suunnittelemaan töiden järjestämistä naisille, ja kaupunkilähetys oli jo töitä järjestänytkin kaupunginvaltuustolta saamansa 25,000 markan lainan avulla. Seuraavan helmikuun 2 p:nä myönsi kaupunginvaltuusto hätäapukomitealle 15,000 markan apurahan töiden järjestämistä varten naisille. Näistä varoista myönsi hätäapukomitea Smk. 10,000: — naisjärjestöjen komitealle ja Smk. 5,000: — työväenjärjestöjen työttömyyskomitealle mainittuun tarkoitukseen käytettäväksi. Kun näillä varoilla ei vielä voitu järjestää töitä riittävästi, myönsi kaupunginvaltuusto maaliskuun 23 p:nä hätäapukomitealle vielä Smk. 15,000: —, josta summasta komitea antoi Smk. 8,000: — kaupunkilähetykselle, Smk. 2,000: — naisjärjestöjen komitealle ja Smk. 3,000: — työttömyyskomitealle. Täten järjestetyissä töissä, jotka olivat pääasiassa neuloma- ja villatavarain kudontatöitä, sai yhteensä 323 naista työansiota 2—8 viikon aikana.

Hätäaputöiden
järjestäminen
työttömille
naisille.

Yksityiskohtaisempi selonteko näiden töiden järjestelystä on hätäapukomitean painetussa kertomuksessa.

Kesäkautena ei naisillakaan ollut työn puutetta. Paitsi erilaisia töitä kaupungissa, haettiin heinän- ja viljankorjuuseen sekä syksyllä juurikasvien ottoon naispuolista työvoimaa Helsingin ympäristöön enemmän kuin sitä oli saatavissa toimiston välityksellä.

Mutta heti lumen tultua, kun ulkotyöt loppuivat, tuli huomattavat määrät naisia työttömiksi. Lokakuun loppupuoliskolla ja marraskuussa oli toimiston kirjoissa yli 200 naista — suurimmaksi osaksi siivoojia ja pesijöitä sekä ulkotyöläisiä — työttöminä. Kun osa työttömistä joutui toimeentulon puutteeseen, jakoi vaivaishoitohallitus pienempinä suoranaisin avustuksina 76 naiselle yhteensä Smk. 2,000: —, mikä erä oli säästönä edellisenä vuotena työttömäin avustamiseksi myönnettyistä varoista.

Kun työttömyys naisten keskuudessa näytti alkavanakin talvikautena käyvän verrattain laajaksi, päätti kaupunginvaltuusto joulukuun 14 p:nä sosialilautakunnan ehdotuksesta asettaa sel-

laisen hätäapukomitean kuin kaupunginvaltuuston päätös maaliskuun 24 p:ltä 1913 edellyttää huolehtimaan töiden järjestämisestä työttömille. Tämä komitea aloitti toimintansa vasta seuraavana kalenterivuotena.
